

РЕШЕНИЕ

№ 156

гр. П., 14.02.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – П., XVII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и пети януари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Ани Харизанова

при участието на секретаря Наталия Димитрова
като разгледа докладваното от Ани Харизанова Гражданско дело №
20215220100924 по описа за 2021 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

В исковата си молба срещу „С. - К.“АД с ЕИК ***** със седалище и адрес на управление град Ш., пл.“О.“№13Б, представлявано от ХР. М. Т. ищцата Р. И. Й. с ЕГН ***** от град П., ул.“Р. А.“№11 ет.5, ап.50 чрез пълномощника си адв. В.Н. от САК със съдебен адрес гр.С., ул.“И. Д.“№7, ет.5, ап.9 твърди, че на 18.07.2018г е сключила с ответника договор за потребителски кредит №528609 за сумата от 500лв., при фиксиран годишен лихвен процент в размер на 36.00%, при годишен процент на разходите в размер на 47.92% и общ размер на дължимата сума 559.61лв. в чл.17 от договора било уговорено, че заемателят се задължава в срок до 3 дни от получаване на заемната сума по договора да осигури трето физическо лице, което да поеме солидарно задължение в полза на заемотателя за връщане на всички дължими погасителни вноски, разходи и неустойки или да осигури банкова гаранция, съдържаща безусловно и неотменимо изявление на банката да заплати на „С. - К.“АД всички задължения на заемателя в срок от един работен ден, считано от датата , на която банката е получила писмено искане от страна на ищцовото дружество за заплащане на тези задължения. В чл.19 от договора е уговорено, че третото лице/ поръчител следва да отговаря кумулативно на следните условия: да е навършило 21 години, минимален осигурителен брутен доход 1500лв., валидно трудово или служебно правоотношение при последен работодател минимум 6 месеца, да не е поръчител по друг кредит, в която и да е банкова или небанкова институция. Твърди се, че между страните е било уговорено, че при неизпълнение от страна на заемополучателя на задължението по чл.17 от договора същият дължи на заемотателя неустойка в размер на 857.76лв. , която се начислява пропорционално към всяка вноска по кредита и е отразена в погасителния план, неразделна част от договора .

Заемателят е поел задължението да заплати тази неустойка на равни части, договорени между страните и платими с всяка погасителна вноска. Твърди се, че на ищцата е начислена неустойка в размер на 298.15лв. тъй като същата не е представила в срок обезпечение – поръчител или банкова гаранция . Твърди се, че ищцата е погасила изцяло сумата по договора , а именно 857.76лв.

Твърди се, че процесния договор за кредит е нищожен/недействителен/ на основание чл.22 от ЗПК във вр.с чл.26, ал.1 от ЗЗД поради противоречие със закона.Твърди се нищожност на договора на основание чл.10, ал.1 във вр.с чл.22 от ЗПК, тъй като не е спазена предвидената в закона форма, а именно процедурата, уредена в чл.8 и сл. от Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние/ЗПФУР/ и Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги /, тъй като договорът е сключен чрез използване на средства за комуникация от разстояние. Твърди се, че доставчикът „С. - К.“АД не е предоставил на потребителя преддоговорна информация, не са получили валидно съгласие на потребителя за сключване и изпълнение на договора и за условията, при които последният може да се откаже от тях. Твърди се, че всички разменени между доставчика и потребителя електронни съобщения не отговарят на императивните изисквания на ЗЕДЕУУ, тъй като представляват неподписани електронни документи. Твърди се, че е нарушено изискването договорът да е написан по ясен и разбираем начин като всички елементи от договора да се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт- не по-малък от 12, в два екземпляра- по един за всяка от стрините по договора. Твърди се, че договорът е нищожен на основание чл.11, ал.1,т.10 във вр.с чл.22 от ЗПК, тъй като не е налице съществен елемент от неговото съдържание, а именно –годишен процент на разходите по кредита/ГПР/. В нарушение на императивните правила ГПР е посочен единствено като процент, без изрично да са описани и основните данни, които са послужили за неговото изчисляване и липсва ясно разписана методика на формиране на ГПР, а именно кои компоненти точно са включени в него и как се формира посочения в договора ГПР, което противоречи на императивните изисквания на чл.19, ал.1 във вр.с чл.10, ал.2 и чл.10а, ал.2 и 4 от ЗПК. Твърди се, че посоченият в договора размер на ГПР е погрешен, а действителния такъв е в размер на 143.10% и надвишава максимално установения праг съгласно чл.19, ал.4 от ЗПК.

Твърди се, че уговорката за заплащане на неустойка при непредоставяне на обезпечение противоречи на изискването на чл.16 от ЗПК за извършване на проверка на кредитоспособността на потребителя преди сключване на договора. Твърди, че уговорената неустойка за неизпълнение на задължение, което не е свързано пряко с претърпени вреди/няма данни за ответника да са настъпили вреди от непредоставяне на обезпечение/ накърнява добрите нрави, тъй като излиза извън присъщите и обезпечителна , обезщетителна и санкционна функции и цели единствено постигане на неоснователно обогатяване.На следващо място счита, че уговорката заобикаля закона по смисъла на чл.26, ал.1пр.2 от ЗЗД, тъй като води до кумулиране на неустойка за забава с мораторна лихва, а съгласно чл.33, ал.1 от ЗПК при забава на потребител, кредиторът има право само на лихва

върху неплатената в срок сума за времето на забава. Твърди, че неустоечната клауза е неравноправна и нищожна по смисъла на чл.143, ал.2т.5 от ЗЗП, тъй като задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано висока неустойка. Счита, че клаузата не е индивидуално уговорена съгласно чл.146 от ЗЗП.

Твърди се, че е нарушен чл.19, ал.1 във вр.с чл.11, ал.1т.10 от ЗПК, тъй като в ГПР не са включени разходите за заплащане на неустойка , която по своята същност представлява печалба за кредитора, надбавка към главницата, която се плаща периодично , поради което следва да е част от ГЛП и ГПР. По този начин ГПР би бил 143.10 %, а не както е посочен в договора -47.92% , което е нарушение на разпоредбата на чл.19, ал.4 от ЗПК, водещ до нищожност на договора като цяло . Погрешното посочване на ГПР следва да се приравни на хипотезата на непосочен ГПР по смисъла на чл.11, ал.1т.10 от ЗПК.

Твърди се, че договорът е нищожен на основание чл.11, ал.1т.9 във вр.с чл.22 от ЗПК във вр.с чл.26, ал.1пр.2 от ЗЗД, тъй като клаузата за възнаградителна лихва противоречи на добрите нрави, понеже надвишава трикратния размер на законната лихва за необезпечените заеми, респективно двукратния размер на законната лихва за обезпечените заеми.

Твърди нищожност на договора на основание чл.11, ал.1т.20 във вр. с чл.22 от ЗПК, тъй като не е посочен съществен елемент от неговото съдържание, а именно наличие или липса на право на отказ на потребителя от договора, срока, в който това право може да бъде упражнено и другите условия за неговото упражняване, включително информация за задължението на потребителя да погаси усвоената главница и лихвата съгласно чл.29, ал.4 и 6 от ЗПК, както и размера на лихвения процент на ден.

Твърди се, че клаузите на договора не са формулирани по ясен и разбираем начин съгласно изискванията на чл.147, ал.1 от ЗЗП и не позволяват на потребителя на прецени икономическите последици от сключване на договора съгласно чл.143, ал.2, т.19 от ЗЗП.

Твърди се, че е налице унищожаемост на договора на основание чл.33, ал.1 от ЗЗД с оглед сключването му поради крайна нужда и явно неизгодни условия. Към момента на сключване на договора ищцата не е разполагала с достатъчно финансови средства да задоволи основните си потребности, което е оказало влияние върху формиране на вътрешната и вола да сключи договора, както и че са налице явно неизгодни условия по този договор с оглед драстичното несъответствие и несъразмерност в стойността на насрещните престации.

При условия на евентуалност ищцата се позовава на нищожност на отделни клаузи на договора на основание чл.26, ал.1, пр.1 от ЗЗД поради нарушение на закона, чл.26, ал.1,пр.2 от ЗЗД поради нарушаване на добрите нрави и на основание чл.146 от ЗЗП поради неравноправност.

Ищцата твърди, че изцяло е погасила сумата от 857.76лв. Сочи, че съгласно разпоредбата на чл.23 от ЗПК когато договорът за потребителски кредит е обявен за

недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита , но не дължи лихва или други разходи по кредита.Ето защо предявява срещу ответника осъдителен иск за заплащане на сумата от 173.00лв./ след допуснато по реда на чл.214 от ГПК изменение на иска/, представляваща недължимо платена сума по процесния договор за потребителски кредит, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на исковата молба до окончателното изплащане на сумата. Претендират се сторените по делото разноси. В подкрепа на твърденията ищцата ангажира доказателства.

В срока по чл.131 от ГПК от ответното дружество е подаден писмен отговор. Ответникът признава, че между страните е сключен договор за потребителски кредит №528609/18.07.2018г. за сумата от 500лв. и че тази сума е предоставена на потребителя.Оспорва твърдението, че ищцата е заплатила по този договор сумата от 857.76лв. Оспорва твърденията, че договорът е сключен в нарушение на ЗПК, ЗПФУР и ЗЕДЕУУ, тоест че не е спазена предписаната от закона форма, че липсва посочване на ГПР в договора, че не е посочено правото на отказ от договора на потребителя.Възразява срещу твърдението, че на ищеца е начислявана неустойка по чл.17 от договора и че съответно ищцата е заплатила на ответника сумата от 298.15лв., представляваща договорна неустойка по чл.17 и сл. от процесния договор.Този договор е сключен от разстояние като част от система за предоставяне на финансови услуги от разстояние, организирана от кредитора. Редът за организиране на системата е посочен в Общите условия , уреждащи отношенията между „С. - К.“АД и неговите клиенти и актуалните ОУ са общодостъпни на уебсайта на дружеството на адрес www.stikcredit.bg като към момента на сключване на договора са действали общи условия от 31.05.2017г.Сключването на договора е иницирано от ищеца със създаването на личен акаунт на уебстраницата на дружеството, който акаунт се ползва с посочена от потребителя електронна поща и избрана от него парола. При създаване на акаунта потребителят е въвел следната електронна поща rina62@mail.bg. На 18.07.2018г чрез създадения личен акаунт ищцата е попълнила заявка за кандидатстване за кредит от разстояние, като в зададените полета в заявлението са въведени следните данни- трите имена, ЕГН ,номер на документ за самоличност, постоянен и настоящ адрес, електронен адрес за получаване на документа. В заявлението е посочен ин т.нар идентификационен номер, а именно *****. След попълване на заявката на ищцата е изпратен ПИН код под формата на електронно съобщение на посочения от нея идентификационен номер, който ПИН код ищцата е въвела в своята заявка и е натиснала бутон“потвърди“, с което действие същата е потвърдила заявката си.На така подадената заявка е поставен идентификационен номер №28275 и след одобрение от страна на „С. - К.“АД за отпускане на сумата, на посочената от заявителя електронна поща били изпратени автоматично договора за потребителски кредит с приложение №1/Погасителен план/ към него и стандартен европейски формуляр, както и Общи условия на договора . Тези документи съдържат необходимата преддоговорна информация. В проекта на договора за кредит и приложенията към него са били посочени дължимите от ищеца суми , заявления размер на главницата, брой и размер на месечни погасителни вноски, размер на лихвения процент по кредита , ГПР , изискването за предоставяне на обезпечение . Освен горесцитираните документи електронно

писмо, изпратено до ищцата по електронната и поща е съдържало и линк за потвърждение. Съгласно чл.7.3 от ОУ след получаване на одобрението за отпускане на заема, заемателят е необходимо да изрази своето съгласие за сключване на договора „чрез кликване“ върху електронното съобщение-линк, като след това въведе избраната от него парола за достъп, която представлява електронен подпис на потребителя. С въвеждането на паролата потребителят изразява своето съгласие за сключване на договора при посочените в него условия, по този начин се приемат както конкретните условия на заема, така и ОУ. Паролата, която следва да се въведе е личната парола на потребителя, създадена за влизане в неговия личен акаунт. Твърди се, че всички тези действия са извършени от ищцата. Оспорва като неоснователно твърдението, че не били спазени изискванията на чл.10, ал.1 от ЗПК. Твърди се, че по ясен и разбираем начин на шрифт, не по-малък от 12, на български език са посочени: размер на главницата, размер на възнаградителна лихва, задължението да предоставяне на обезпечение и неблагоприятните последици от неспазване на това задължение, срокът на действие на договора, ГЛП-36%, ГПР-47.92%. Твърди се, че правото на отказ от сключени договор за потребителски кредит е уредено в чл.13 от договора.

Твърди се, че ГПК в договора за кредит е в съответствие с чл.19, ал.4 от ЗПК, тъй като не е по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочените задължения в левове и във валута. Сочи се, че в конкретния случай неустойката има обезщетителна функция- тя се дължи при неизпълнение на акцесорно задължение за предоставяне на обезпечение, предвидено в чл.17 от договора, а съгласно чл.19, ал.3, т.1 от ЗПК при изчисляване на ГПР по кредита не се включват разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора. Ето защо ответникът счита, че тази неустойка не следва да бъде включена в ГПР.

Оспорва се твърдението, че не следва да се кумулират мораторна лихва за забава с неустойка за неизпълнение на задължението / обезщетение за забава/. Обезщетението за забава се дължи винаги, когато едно лице не изпълни навреме своята престация, независимо дали такова обезщетение е изрично уговорено между страните. Това задължение произтича от закона, като същото е дължимо при неизпълнение на главното задължение по договора. Неустойката за непредоставяне на обезпечение се дължи, когато длъжникът по договора не изпълни акцесорното си задължение за предоставяне на поръчител, който да гарантира изпълнение на главното задължение. Действително и двете задължения са санкции за неизпълнение на задължение. Но се дължат при неизпълнение на различни задължения. Не е налице нарушение на чл.33 от ЗПК, тъй като нормата урежда последиците от забава на изпълнение на главното задължение, но не и на акцесорното. Твърди се, че в българското право в отношенията между правните субекти действа принципът на свободно договаряне – чл.9 от ЗЗД и съгласно този принцип всеки е свободен да встъпва в правни връзки ако желае, с когото желае и след като сам определи или се съгласи със съдържанието на създаденото не по негова воля правоотношение. Процесният договор за кредит е индивидуално уговорен. Ищецът предварително е запознат с всички елементи на договора и е имал възможност да въздейства върху тях, но не го е направил. Въпреки това ако се приеме, че въпросната клауза

е неравноправна , поради това ,че не е индивидуално уговорена следва да се има предвид Определение №305 от 15.05.2018г по т.д.№2604/2017г на ВКС, според което клаузите по чл.145, ал.2 от ЗЗП , които не са индивидуално уговорени , подлежат на преценка от гледна точка на неравноправния им характер само ако не са изразени ясно и разбираемо.Ако клаузата за неустойка бъде приета за нищожна то следва да се има предвид разпоредбата на чл.26, ал.4 от ЗЗД , съгласно която нищожността на отделни части на договора не влече нищожност на целия договор ,когато те са заместени по право от повелителните норми на закона или когато може да се предположи , че сделката би била сключена и без недействителните и части . Предвид факта, че конкретната клауза урежда акцесорно задължение според ответника договорът би бил сключен и без тази клауза , поради което приложение намира нормата на чл.26, ал.4 от ЗЗД.

Оспорва се като неоснователно твърдението, че възнаградителната лихва противоречи на добрите нрави. Видно от договора, погасителния план и СЕФ лихвата е предварително уговорена , като нейният размер е 59.61лв. като този размер е уговорен съобразно законовите изисквания.Размерът на възнаградителната лихва зависи от редица фактори, общо определени като размерът на риска , който поема заемодателя.Предвид факта, че ответното дружество е финансова институция, която отпуска парични средства срещу възнаграждение, която не извършва влогонабиране и единствения и доход идва от добросъвестното изпълнение на задълженията на нейните клиенти лихва в размер на 59.61лв. не е прекомерна и противоречаща на добрите нрави.

Оспорва се твърдението, че договорът е сключен при крайна нужда . Твърди се, че такава претенция е погасена по давност, тъй като съгласно чл.33, ал.2 от ЗЗД правото да се иска унищожение на договора , сключен поради крайна нужда и явно неизгодни условия се погасява в едногодишен срок от сключване на договора.Моли се съда предявеният иск като неоснователен да бъде отхвърлен. Ангажират се доказателства.

В съдебно заседание ищцата поддържа предявените икове. Подробни съображения по съществото на спора за развити в хода на устните състезания чрез представените по делото писмени бележки.

В съдебно заседание ответното дружество не изпраща представител. Подробни съображения по съществото на спора са развити в писмени становища.

Пазарджишкият районен съд след като се запозна с изложените в исковата молба фактически твърдения, след като съобрази доводите на страните и след като обсъди събраните по делото доказателства поотделно и в съвкупност при спазване разпоредбата на чл.235 от ГПК прие за установено следното от фактическа страна:

Не е спорно между страните, а и от представените по делото писмени доказателства ,съдържащи се на лист 6-26 от досието на делото, се установява, че на 18.07.2018г. между ищцата Р. И. Й. в качеството на заемател и ответното дружество „С. - К.“АД в качеството на заемодател е сключен договор за потребителски кредит №528609, по силата на който ответникът е предоставил на ищцата паричен заем за лични нужди в размер на 500лв, при

годишен лихвен процент 36% , годишен процент на разходите 47.92%. Ищцата се е задължила да върне сумата от 559.61 лв. на шест броя месечни погасителни вноски всяка в размер на 142.96лв. съгласно погасителен план/Приложение№1 /, който представлява неразделна част от договора. Първата погасителна вноска е с падеж 18.08.2018г, а последната – с падеж 18.01.2019г. Съгласно погасителния план общо дължимата сума по кредита/ главница+лихва/ възлиза на 559.61лв., , а общо дължимата сума по кредита: главница+ лихва+ неустойка/ когато не е осигурена гаранция / поръчител/ възлиза на сумата от 857.76лв. В погасителния план в колона 1 е посочен номера на погасителната вноски, в колона 2 –падежа на всяка вноска -18 то число на съответния месец/ в колона 3- главница, колона 4- договорна лихва , в колона 5- фиксирана вноска / включваща главница и договорна лихва/ в колона 6 – неустойка и в колона 7 месечната погасителна вноска с неустойката – 142.96 лв. Съгласно чл.2 от договора кредитът се отпуска след представяне на заявление за кредит, попълнено онлайн или чрез средство за комуникация от разстояние в сайта на дружеството за срок , посочен в погасителен план. Съгласно чл.3 от договора заемателят се е задължил да ползва кредита за целта по чл.2 и да върне заедно с дължимата лихва и други разходи по кредита в сроковете и при условията, последните уговорени в чл.4.

Съгласно чл.17 от договора заемателят се е задължил на основание закона за задълженията и договорите в срок до 3 дни от получаване на заемната сума да осигури действието на трето физическо лице, изразяващо се в поемане на солидарно задължение в полза на заемотателя за връщане на всички дължими погасителни вноски, разходи и неустойки или неотменяема банкова гаранция, съдържаща безусловно и неотменимо изявление на банката да заплати на „С. - К.“АД всички задължения на заемателя по договора за кредит в срок от един работен ден, считано от датата на която банката е получила писмено искане от страна на „С. - К.“АД за заплащане на тези задължения. Срокът на валидност на банковата гаранция е най-малко 30 дни след падежа на последната вноска. Съгласно чл.18 от договора третото лице/ поръчител, солидарен длъжник/ следва да посети някои от търговските обекти на заемотателя в страната и да сключи с последния изричен договор за встъпване в дълг / договор за поръчителство/, с който да се задължи солидарно да отговаря, заедно с кредитополучателя за връщането на всички дължими суми по договора като със сключване на договора задължението на кредитополучателя съгласно този член се смята за изпълнено . Съгласно чл.19 от договора третото лице/ поръчител/ подлежи на предварителна проверка от страна на заемотателя с оглед неговата възможност да поеме посочения солидарен дълг.Третото лице/ поръчител следва да отговаря кумулативно минимум на следните условия:1/ навършена възраст -21години, 2/ минимален осигурителен брутен доход-1500лв., 3/ валидно трудово или служебно правоотношение при последен работодател минимум -6 месеца, 4/липса на записи в ЦКР относно просрочия, под наблюдение, загуба и т.н., 5/ да не е поръчител по съществуващ кредит, в която и да е банкова или небанкова институция, 6/ да не е настоящ кредитополучател на „С. - К.“АД, 7/ служебна бележка за доход от работодател за 6 месеца назад.

С чл.20 от договора страните са се съгласили , че при неизпълнение на задължението

на кредитополучателя , посочено в чл.17, 18 и 19 ще причини на кредитора вреди, които неустойката , посочена в тази разпоредба, следва да обезщети. В случай, че заемателят не изпълни задължението си посочено в чл.17 от договора същият дължи на заемателя неустойка в размер на 857.76лв. ,която се начислява пропорционално към всяка вноска по кредита и е отразена в погасителния план, неразделна част от настоящия договор. Съгласно чл.22 от договора страните декларират съгласие в случай, че посочената в чл.20 неустойка стане дължима от страна на заемателя същият да я заплати на равни части, договорени между страните и платими с всяка погасителна вноска по кредита.

Между страните не е спорно, че ответното дружество е предоставило на ищцата сумата от 500лв. съгласно условията на договора за кредит и че кредитът е усвоен, а и този факт се установява от заключението на вещото лице , по изслушаната съдебно – икономическа експертиза, което съдът кредитира като компетентно и обосновано изготвено и неоспорено от страните. Кредитът е усвоен на 18.07.2018г/ датата на сключване на договора.Вещото лице е установило, че ищцата е извършила две плащания по процесния договор за кредит както следва: на 16.08.2018г е платила 143 лв. и на 19.09.2018г е платила 530 лв. или общо платената от ищцата сума по процесния договор за кредит възлиза на 673лв. От тази сума са покрити следните задължения: главница в размер на 500лв., договорна лихва в размер на 28.79лв. за периода 17.07.2018г до 19.09.2018г , неустойка по договора в размер на 144.17лв. и наказателна лихва -0.04лв. Вещото лице заключава, че ако сумата за неустойка в размер на 857.76лв. е платена и бъде включена в общите разходи по кредита , то размера на ГПР би бил равен на 689.29%. Ищцата е погасила неустойка в размер на 144.17лв. и ако тази сума е включена в общите разходи по кредита, то размерът на ГПР би бил равен на 398.09%.

Въз основа на така очертаната по делото фактическа обстановка от правна страна съдът прави следните изводи:

Предявен е иск с правно основание чл.55, ал.1, предл.1- во от ЗЗД във вр. с чл.23 и чл.22 от ЗПК за връщане на дадено без основание- поради нищожност на договор за потребителски кредит. При условията на евентуалност е предявен иск по чл.55, ал.1, предл.3 от ЗЗД във вр. с чл.34 във вр. с чл.33,ал.1 от ЗЗД за връщане на дадено на отпаднало основание – поради унищожаване на договор, сключен при крайна нужда и явно неизгодни условия.

На връщане в хипотезите на чл.55, ал.1 от ЗЗД подлежи реално полученото.

Между страните е налице спор относно действителността на сключения между тях договор за потребителски кредит №528609, сключен на 18.07.2018г., а оттам и за дължимостта на заплатените от ищцата суми по него за разликата над получената в заем сума от 500лв. до реално платената сума, която с оглед заключението на вещото лице възлиза на 673лв. или разликата от 173лв., която сума и исковата такава след допуснатото изменение на претенцията по реда на чл.214 от ГПК.

По своята правна природа сключения между страните договор е потребителски по

своя характер, тъй като страни по него са – физическо лице , което при сключване на договора, е действало извън рамките на своята професионална компетентности и финансова институция по смисъла на чл.3, ал.1 от Закона за кредитните институции, предоставяща кредита в рамките на своята търговска дейност. Ето защо приложимата правна рамка е специалния закон - Закона за потребителския кредит и общите изисквания за валидност на договорите съгласно Закона за задълженията и договорите.

Законът за потребителския кредит поставя строги изисквания за формата и съдържанието на договора за потребителски кредит, които са регламентирани в глава Трета от ЗПК.

Разпоредбите на чл.10, ал.1, чл.11, ал.1, т.7-12 и чл.20 ал.2 и чл.12, ал.1, т.7-9 от ЗПК въвеждат особени изисквания за валидност на договора за потребителски кредит, чието неизпълнение води до неговата недействителност съгласно императивната разпоредба на чл.22 от ЗПК.

Съдът счита, че е спазено императивното изискване на чл.11, ал.1 т.11 от ЗПК договорът за потребителски кредит да съдържа погасителен план, тъй като от анализа на доказателствената съвкупност се установи, че към процесният договор е приложен погасителен план за дължимите от кредитополучателя погасителни вноски по падежни дати и размери на всяка вноска.

Съгласно чл.19, ал.1 от ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя. Легалната дефиниция на понятието „общ разход по кредита за потребителя“ се съдържа в пар.1, т.1 от ДР на ЗПК и включва всички разходи по кредита, включително лихви, комисионни , такси и възнаграждения за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит и по.специално застрахователни премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариални такси.

Съгласно чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК договорът за потребителски кредит трябва да съдържа ГПР по кредита и общата сума , дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение №1 към закона начин . Посочването на размера на ГПР в договора за потребителски кредит е необходимо, защото дава на потребителя ясна представа за реалната цена на финансовата услуга и му позволява да прецени икономическите последици от сключване на договора . В процесния договор за потребителски кредит годишният процент на разходите е посочен като абсолютна стойност. Липсва ясно разписана методика/ начин на формиране на годишния процент на разходите по кредита/ кои точно компоненти са включени в него и как конкретно е формиран ГПР от 47.92%. Не е ясно също така как посочения фиксиран

годишен лихвен процент/ГЛП/ от 36 % участва в ГПР. Още повече, че ГПР е величина, чийто алгоритъм е императивно заложен в ЗПК и приемането на методика, налагаща изчисляване на разходите по кредита по начин, различен от законовия е недопустимо. Така кредитополучателят е поставен в невъзможност да разбере какъв реално е процентът на оскъпяване на ползвания от него финансов продукт. Целта на чл.11, ал.1 т.10 от ЗПК е потребителят да получи пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следва да стори във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи.

Ето защо съдът намира, че е налице нарушение на ЗПК по отношение на съществен елемент от договора за кредит, което на основание чл.22 от ЗПК води до недействителност не само на тази клауза, но и до недействителност на целия договор поради противоречие със императивни норми на закона. Съгласно чл.23 от ЗПК при недействителност на договора за потребителски кредит потребителят / кредитополучателят/ дължи връщане на чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита.

По отношение на уговорената между страните неустойка критериите дали е налице нищожност на неустойка поради противоречието и с добрите нрави се съдържат в ТР№1 от 15.06.2010г. по т.д.№1/2009г на ОСТК на ВКС, а именно – когато е уговорена извън присъщите и обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Съгласно дадените разяснения в мотивите на ТР са спазването на добрите нрави по иск за дължимост на неустойка съдът следи служебно. В настоящия случай, обаче ищецът въвежда твърдения в исковата си молба в този смисъл. Преценката за нищожност се извършва в зависимост от специфичните за всеки конкретен случай факти и обстоятелства при съобразяване на примерно посочени критерии като естество и размер на обезпеченото с неустойката задължение, обезпечение на поетото задължение с други, различни от неустойката правни способности, вид на уговорената неустойка и на неизпълнението за което е предвидена, съотношението между нейния размер и очакваните за кредитора вреди от неизпълнението / в т.см.Решение №107/25.06.2010г на ВКС по т.д.№818/2009г/. Освен обезпечителна и обезщетителна, по волята на страните неустойката може да изпълнява и наказателна функция. В случая страните са уговорили клауза за задължаване на заемополучателя да осигури обезпечение на кредитора в тридневен срок от сключване на договора, като при неизпълнение са предвидили неустойка в размер на 857.76лв. Така както е уговорена неустойката е предназначена да санкционира заемателя за виновно неспазване на договорно задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение има вторичен характер и неизпълнението му рефлектира пряко върху същинското задължение за погасяване на заетата сума. Размерът на неустойката надвишава размера на заетата сума. Предвидено е предварително, че ще се заплаща разсрочено, заедно с всяка вноска. Такава клауза изцяло противоречи на добрите нрави по смисъла на чл.26, ал.1 предл. 3 от ЗЗД, тъй като драстично нарушава принципа на справедливостта и излиза извън обезпечителната и обезщетителна функции, които законодателят определя за неустойката. Действително няма пречка размерът и да надхвърля вредите от

неизпълнението, но в случая няма адекватен критерий за преценка на това надвишаване, доколкото се посочи, че процесната клауза обезпечава изпълнението на вторично задължение. Тоест обезпечава изпълнението на задължението за обезпечаване на главното задължение. Санционната функция е вън от предмета на задължението, тъй като само по себе си непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди. Основната цел на така уговорената неустоечна клауза е да доведе до неоснователно обогатяване на заемодателя за сметка на заемополучателя и до увеличаване на подлежащата на връщане сума със значителен размер, което е в дълбок разрез с всякакви разумни граници на добрите нрави и не се толерира от закона. Тя драстично нарушава принципа на справедливост и не дължи сметка за реалните вреди от неизпълнението/ в т.см. Решение №74 от 21.06.2011г на ВКС по гр.д.№541/2010г/. Тази неустойка, както се посочи, по своя характер е санкционна доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, но същата не зависи от вредите от това неизпълнение и по никакъв начин не кореспондира с последиците от неизпълнението. Предвидена е да се кумулира към погасителните вноски, не се намира в някакво съотношение с изпълнението или неизпълнението на задължението на заемателя да върне заетата сума и по този начин отклонявайки се от обезпечителната и обезщетителна функция води скрито оскъпяване на кредита. Включена по този начин в договора по съществото си е добавък към възнаградителната лихва на търговеца-заемодател. Следва да се отбележи, че изискването на обезпечение на задължението с поемане на поръчителство на физическо лице, което да отговаря на определени изисквания, създаващи значителни затруднения за изпълнението им, противоречи на принципа на добросъвестност и цели да създаде предпоставки за начисляване на неустойка по договора. Възнаградителната договорна лихва е печалбата на търговеца, но в случая съдът намира, че клаузата за неустойка от договора въвежда още един допълнителен сигурен източник на доход на икономически по-силната страна. От една страна неустойката е включена като падежно вземане- обезщетение на кредитора, а от друга е в размер, който не съответства на вредите от неизпълнението. Нещо повече, касае се за възникване на косвени разходи за кредитополучателя, които следва да бъдат включени в ГПР на основание чл.19, ал.1 и ал.2 от ЗПК. Съгласно заключението на вещото лице в случай, че сумата, посочена за неустойка по процесния договор бъде включена в общите разходи по кредита, то размерът на ГПР би бил равен на 689.29% и по този начин разходите по кредита надхвърлят многократно пределния размер на ГПР, предвиден в императивната норма на чл.19, ал.4 от ЗПК, а именно – пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и валута, определена с постановление на министерски съвет на Република България.

По отношение на уговорената в договора възнаградителна годишна лихва за ползване на кредита – 36 % съдът намира следното:

Действително към датата на сключване на процесния договор за кредит липсват императивни законови изисквания по отношение на максимално допустимия размер на възнаградителната лихва. Съдебната практика, обаче, трайно приема, че противоречаща на добрите нрави е уговорка, предвиждаща възнаградителна лихва, надвишаваща трикратния размер на законната лихва, а за обезпечените кредити – двукратния размер на законната лихва. Ето защо уговорената с процесния договор възнаградителна лихва надвишава този

размер и същата противоречи на добрите нрави, поради което тази клауза е нищожна и като такава не произвежда правно действие.

Следва да се разгледа направеното от ответника възражение за приложение разпоредбата на чл.26 ал. 4 от ЗЗД.Съгласно чл.26, ал.4 от ЗЗД нищожността на отделни части не влече нищожността на договора, когато те са заместени по право от повелителните правила на закона или когато може да се предположи, че сделката би била сключена и без недействителните и части. В случая не е налице нито една от тези две хипотези- нищожните клаузи на процесния договор относно определянето на процента възнаградителна лихва и годишния процент на разходите да бъдат заместени по право от повелителни норми на закона или че договорът за потребителски кредит би бил сключен и ако в него не са включени двете клаузи като се изходи от характера на този договор, който е възмезден и включването на клаузи за договаряне на лихвен процент по кредита и ГПР по него е въведено като изрично изискване в чл.11,ал.1,т.9 и 10 от ЗПК.Предвид на това в случая е неприложима нормата на чл.26, ал.4 от ЗЗД и нищожността на посочените по-горе клаузи на процесния договор обуславя недействителност на целия договор. В случая следва да бъде взета предвид и разпоредбата на чл.22 от ЗПК, която е приложима за процесното договорно правоотношение. Тази норма изрично посочва, че когато не са спазени изискванията на конкретни разпоредби от закона , то договорът за потребителски кредит е изцяло недействителен, като между изчерпателно изброените са и тези по чл.11, ал.1,т.9 и т.10 от ЗПК- за определяне на възнаградителна лихва и годишен процент на разходите.

Предвид изложеното съдът приема, че са основателни наведените от ищцата твърдения за нищожност на договора за потребителски кредит. Нищожните договори не произвеждат правно действие в отношенията между страните и по общо правило на чл.34 от ЗЗД когато договорът бъде признат за нищожен или бъде унищожен всяка от страните трябва да върне на другата страна, всичко, което е получила от нея .

Установи се, че ищцата е заплатила по процесния договор за потребителски кредит сума в размер на 673лв., съгласно кредитираното заключение на съдебно-счетоводната експертиза. Тази сума включва главница в размер на 500лв., договорна лихва в размер на 28.79лв., неустойка в размер на 144.17лв. и наказателна лихва в размер на 0.04лв. Дължимостта на главницата от 500лв. произтича от изричната законова разпоредба на чл.23 от ЗПК, поради което заплащането и е надлежно и кредиторът не дължи нейното връщане. Недължимо платена с оглед установената по делото нищожност на договора за заем и разпоредбата на чл.23 от ЗПК за разликата над 500лв. до размера на плащанията, извършени по договора за кредит, а именно сумата от 173 лв., включваща договорна лихва в размер на 28.79лв., неустойка в размер на 144.17лв. и наказателна лихва в размер на 0.04лв.

Ето защо предявеният иск следва да бъде уважен изцяло като ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца сумата от 173лв. , представляваща заплатена без основание сума по договор за потребителски кредит №528609 от 18.07.2018г, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на исковата молба -10.03.2021г. до окончателното изплащане на сумата.

По разноските:

Предвид изхода на делото и на основание чл.78, ал.1 от ГПК ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца сумата от 600лв. разноски по делото/ от които 50лв. ДТ, 400лв. –адвокатско възнаграждение и 150 лв. за вещо лице/

С оглед уважаване първоначално предявения иск, съдът не следва да се произнася по предявения такъв при условията на евентуалност.

Така мотивиран Пазарджишкият районен съд:

РЕШИ:

ОСЪЖДА „С. - К.“АД с ЕИК ***** със седалище и адрес на управление град Ш., пл.“О.“№13Б, представлявано от ХР. М. Т. да заплати на Р. И. Й. с ЕГН ***** от град П., ул.“Р. А.“№11 ет.5, ап.50 на основание чл.55, ал.1, предл.1 от ЗЗД във вр.с чл.23 и чл.22 от ЗПК сумата от 173 лв.,представляваща заплатена без основание сума по договор за потребителски кредит №528609 от 18.07.2018г, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на исковата молба -10.03.2021г до окончателното изплащане на сумата.

ОСЪЖДА „С. - К.“АД с ЕИК ***** със седалище и адрес на управление град Ш., пл.“О.“№13Б, представлявано от ХР. М. Т. да заплати на Р. И. Й. с ЕГН ***** от град П., ул.“Р. А.“№11 ет.5, ап.50 сумата от 600лв. разноски по делото.

Банковата сметка, по която могат да бъдат преведени присъдените суми: IBAN BG44FINV91501016677674 BIC:FINVBGSF при „Първа инвестиционна банка“АД с титуляр „Хай Скуул Ентъртеймънт“ООД.

Решението може да се обжалва с въззивна жалба пред Окръжен съд-П. в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Препис от решението да се връчи на страните.

Съдия при Районен съд – П.: _____